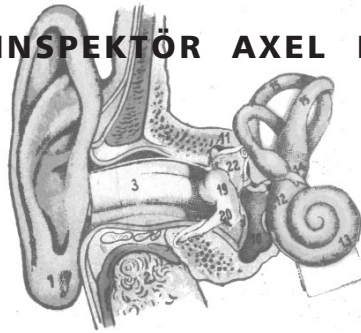

KRIMINALINSPEKTÖR AXEL PALMGREN

f.1944

Kriminalinspektör (normalt förkortat krinsp) vid första roteln (våldsröteln, kallad "våldet") på Kronobergsgatan i Stockholm.

Dahlgren om Palmgren:

Ja Palmgren, ja. Det var en riktig polis det. Tursam jävel. Det var han som var gift med, eller bodde ihop kanske, med den där skådespelardonnan. Det var ett par stiliga spiror som kanske var litet för mogna för honom. Men vad jag vet så hade de det bra. Palmgren var alltid väldigt stabil. En av de få medarbetare som jag faktiskt aldrig behövt ha ett allvarligt samtal med under mina år som kriminalkommissarie. Normalt ser man ju att någon mår dåligt, även om det poliskollegiala klimatet (åtminstone här i Kronoberg, och i Växjö där jag tjänstgjorde i min ungdom) aldrig skulle tillåta att man sade det högt. Palmgren var alltså en av de som aldrig mådde dåligt – såvitt jag kan bedöma det, alltså.

Han hade ju finlandssvenskt påbrå och även om det inte hördes på uttalet så var det vissa ord. Ord som normalt inte förekommer i dagligt tal som han använde. Ord som används i den svenska som talas i Finland; "rekordelig", "ehuru" och så vidare.

Lena, donnan, var rätt välbeställt såvitt jag förstod, och försåg honom med kläder och så. Och han hade väl inga problem med det, och ingen annan heller, även om det retades en del ibland i fikarummen. Men Palmgren var alltså stabil.

Duktig pistolskytt var han också. Inte exceptionellt duktig kanske, beroende på vad man menar med exceptionellt. Han var lycklig, umgicks mycket med släkt och vänner. Skickade julkort och semesterkort och log mycket. Svor kanske litet i överkant, men det är ju en smakfråga.

Idiot bekänner

Sedan var det en sådan där bekännare, en sådan där stackars ensam jävel som borde psykundersökas. Johansson säger att de bara försöker vara hyggliga och lösa våra problem men jag säger att fan heller. Blandar bort korten är vad de gör. Fan också.

Det hade gått en specialare om de där morden i Svensk Polis, jag mindes det och fick en epm:are att stämma av killens namn mot prenumerationsregistret. Nog för att det inte är speciellt hållbara bevis, men Svensk Polis är ju ingen tidning som går att köpa i pressbyrån. Fanns han i registret så hade han ju läst om de där morden. Var någon undersökning för ett par år sedan, om vilka som läser Svensk Polis som inte är poliser. Rätt skrämmande reportage.

Genomgång: fingeravtryck

Det var rätt lustigt faktiskt. nästan osannolikt, men jag har varit med om värre: Levin som löst ett med hjälp av en formulering, eller Dahlgrens dagboksmord. Men visst blir man litet uppspelt när det händer. Inte för att man är religiös, men det är något visst med utredningar där man, som Dahlgren säger, får känna av "Guds finger".

Seriemord är alltid otrevliga; jag brukar alltid begära att bli förflyttad när man får sådana känningar. Den typen av mord löser vi sällan, när det inte är kriminella som mördar andra kriminella vill säga. Det är aldrig bra att inte lösa någonting, det är som att bli impotent man förlorar tron på sig själv. Se hur det gick för Johansson bara.

Palmgren och Lena

Vi hade varit tillsammans fem år då, precis på hennes födelsedag, men hon hade glömt det och jag sade ingenting. Bara det är ganska träffande, tycker jag. Normalt hade jag väl blivit förbannad, men Lena gjorde mig mju-kare på något sätt. Jag gjorde väl som jag brukar göra, antar jag. Bakade tårta kvällen innan, smög upp tidigt ur den "äktenskapliga sängen" (fast vi var inte, är inte, gifta), tog fram tårta, lade fram paketet. Hon vaknade, jag motade ner henne i sängen igen, frågade om hon sov, det gjorde hon, jag gick in, tårta, kaffe, litet kel ... du vet hur det är. Bråttom till jobbet och hämta Johansson. Det behöver inte precis ha gått till så, men det låter som en snittmorgon vid 70-talets slut om du frågar mig.

Genomgång: Thailand

Ja, det där med för mycket information är ju alltid farligt. Var en deckare som skrev om det för ett tag sedan. Borkmanns punkt hette den. Håkan Nesser. Jävligt dålig var den.

Förhör med misstänkt#2

Fan om jag inte köpte min teve hos honom '78.

Man känner ju hans sort, jävla krämare. Bara för att säljer teveapparater billigt tror han att han är någon sorts jesus.

Man blir ju förbannad.

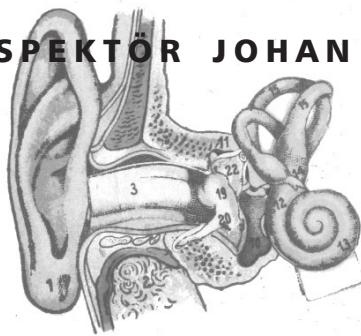
Viktor Hermansson, 10 år

En vanlig, ljushylt pojke på 10 år

Son till Gunnar och Amanda

Morgontrött som vanligt

Har som vanligt ingen lust att gå till skolan (men tänker inte bråka om det)

f.1946

Kriminalinspektör (normalt förkortat krinsp) vid första roteln (våldsloteln, kallad "våldet") på Kronobergsgatan i Stockholm.

Dahlgren om Johansson

Ja, du förstår, Johansson (paus), det är en riktig polis det. Av gamla skolan, som det inte finns så många kvar av som du vet. Försiktig med uttalanden, sällan personligt engagerad. Professionell. Mycket gott stoff där. Sekretärarna tycker visst han är en stilig karl, och det tror jag nog. Har visst betat av en och annan kvinnlig kollega efter vad jag har hört.

I den där mordhärvan var han ju på plats för början, så att säga. Kom in i det hela direkt. Det är ju oftast de poliser som var med från början som löser fallen. Eller åtminstone de som förstår att tolka fakta rätt. I regel så finns ju mördarna där, i materialet. Det är bara det att det ofta finns så mycket material – en normal mordutredning omfattar oftast över 1000 sidor. Det är mycket att överblicka, speciellt som man bara letar efter en enda slutsats. Ofta är det de små detaljerna som gör det. Man känner en vibration; nackhåren liksom reser sig. Man börjar koncentrera sig.

Hos en bra polisman ligger inte bara kunskaper och färdigheter för att samla in fakta, utan också för att sortera och sortera bort fakta. Visste vi bara när vi skulle sluta leta och börja koncentrera oss på det redan ihopsamlade materialet skulle det här jobbet vara betydligt enklare.

Johansson har den där instinkten. Man kan se det på honom. Hur ögonen liksom krymper till smala streck när han känner vittringen. En bra karl. Men samtidigt har han heller inga problem med att lämna över en utredning, eller lägga ned en. Vissa polismän grämer sig över "Ej spaningsresultat", men, för att fortsätta att tala om det där mordfallet, så första gången som jag flyttade över Johansson tillbaka till ett bankrån på Vasagatan som behövde tillstyrkning i personalen så klagade han inte alls. Jag tror till och med att han tyckte att det var skönt med ombyte; att få rensa tankarna litet. Ibland kom han in och satt med på mötena iallafall. Han var ju och för sig inte den enda som gjorde det. Snacket gick ju.

Johansson och Per

'82, det var då jag lärde känna Per. Det minns jag ganska tydligt, det är ju precis 20 år sedan nu. Han hjälpte någon kille med alkoholiserade föräldrar och det tog rätt starkt på mig. Jag hade ju en egen hemma att brottas med. Jag visste ju hur det kunde vara.

Det var en lycklig slump. Syrran var på kvartsamtal och jag ryckte in som supportter får Ivan, systersonen alltså.

Det var en vänskapsmatch mellan S:t Erikspojkarna och Reimersholmes BK. 0-0 har jag för mig att den slutade. Det var rätt tråkigt, jag har aldrig roats av fotboll.

Om man kan säga att det klickade direkt mellan vänner så var det väl det det gjorde. De bästa vänner får man när man behöver dem, när man allra minst anar det. Man är naturlig, är sig själv. Skönt att få vara sig själv för en gångs skull. Det är ju inte ofta som det lönar sig, menar jag.

Dessutom var det skönt med någon som man liksom kunde återskapa sig själv inför. Man fastnar ju i roller annars. Du ver ju själv.

Var skönt att snacka med en fullkomlig främling på något sätt. Prata med kollegorna kan man ju liksom inte göra.

Genomgång: fingeravtryck

Det var var Dahlgren brukade säga när jag var ny, fast han har glömt det nu tror jag, att spaningsmord av den här karaktären, som nästan liknade slumpmord, behövde en lycklig slump som den där för att man skulle ha en chans att lösa dem. Han hade ju sin slump '73 när han löste ett mord med hjälp av offrets dagbok. Han har letat efter en dagbok i alla utredningar sedan dess. Sådan tur har man inte två gånger.

Ganska skilda modus var det om jag inte missminner mig, konstigt. En pretentiös mördare (låter som en deckartitel).

Så vi var ju tvungna att gå igenom allt igen: Vilka var sambanden mellan familjen och containermannen? Överlappade kretsarna, d.v.s. fanns det gemensamma familjemedlemmar, vänner? Kände familjerna varandra? Och så vidare. Ett klassiskt fall av korrelation.

Johansson och gräl

Det gick ju inte att prata med henne. Så jag pratade inte. Det enda hon ville var ju att få en reaktion från mig – ville att jag skulle vara arg och skrika eller så, och det ville jag inte. Kunde inte. Jag var ju så jävla tom inombords.

Det var precis i början av hennes spritproblem också, och tog man upp det tog det hus i helvete.

Det gällde att inte försöka lyssna så mycket, men det gick ju inte jämt. Det var ju svårt att inte höra. Ibland fick jag nog och gick. Satte på mig jackan och gick bara. Det kändes rätt skönt. Palmgren brukade köra mig till

jobbet ett tag där och han var ofta sen. Det var oerhört frustrerande att sitta där och vänta på att få slippa ut ur det där.

Äktenskapsrådgivningen

Lena hade bestämt att vi skulle på äktenskapsrådgivning. Skönt att det var hennes initiativ, så slapp jag känna mig skyldig. Jag hade försökt prata med henne innan om vad vi ville uppnå med det där mötet, vart vi ville med vårt förhållande och så vidare, men det var svårt och vi kom ingen vart. Hur fan inleder man ett sådant samtal? Och skriver man ned tio punkter på ett papper sedan, och kommer med det till äktenskapsrådgivaren?

Skönt att kunna smyga iväg från jobbet utan att behöva ursäkta sig.

Jag hoppades på att kunna få någonslags aktionsplan minns jag, något stöd i kampen hemma – ett mål att gå efter. Tyckte det skulle vara skönt med en kvinnlig psykolog också, mjuk och sensibel och fattar.

Genomgång: Thailand

Då var det ju kört. Hur fan skulle vi kunna kolla upp så många? Det är ju knappast befogat att störa 999 personer för att hitta den tusende, men det är klart, slumpade man på listan och tog t.ex. Nygren, Anders, så kanske man har tur – men har man det inte har man kostat skattebetalarna pengar, stört Svensson (Nygren), slösat bort tid och inte kommit ett steg närmare mördaren. Nej, man har ju lärt sig när det är tid att ge upp.

Johansson träffar Per och pratar om Lena och morden

Vi brukade träffat på Tennstopet. Jag var sen och oroade mig lite grand för att det skulle bli lika illa som mötet med Palmgren som jag just beskrev, fast det hade gått minst tre månader. Jag var alltså fast. Dahlgren hade påpekat att jag borde lägga ned det där nu.

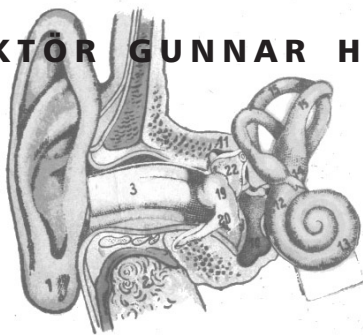
Jag har ju alltid kunnat prata med Per. Man märker ju när han spelar intresserad men man får ju låtsas som om man inte märker och berätta ändå. Vänlighet föder vänlighet säger man ju. Det är ju alltid skönt att spilla sina tarmar, man bryr sig egentligen inte om någon lyssnar intresserat, bara att någon hör vad man säger.

Förhör med misstänkt#1

Jag hade ju följt Lars Edin sedan han blottade sig för smågrabbar i junotäppan i G:a Stan. Han skulle ju för höge farao inte sitta på kåken – den här killen var ju sjuk i och behövde vård. Och snöpas, om Palmgren hade fått bestämma.

Men han var också just den typen som vet sådana här saker – han kunde mycket väl ha träffat den mördade i Thailand och sitta på information som kunde vara nyttig för oss. De borde ju ha rört sig i samma kretsar, tycker man. Edin greps i samma stad som Fredrik hittades död. När man sitter i Sverige ser man ett samband mellan två händelser i ett annat land bara för att de utspelar sig i samma stad. Men egentligen är det ingenting annat är: ”Jasså, du är från Göteborg? Då känner du...” Man är bra korkad som människa.

POLISINSPEKTÖR GUNNAR HERMANSSON

f.1937

Polisinspektör (normalt förkortat pinsp) vid spaningsroteln (kallad "span") på Kronobergsgatan i Stockholm.

Hermansson, kort levnadsteckning

Lyckligt anställd på spaningsroteln i Stockholm. För närvarande, (och ganska ofta under vår berättelse, författarnas anmärkning) på utlån till första roteln, d.v.s. våldsroteln, eller våldet, på Kronobergsgatan i Stockholm. Nog för att arbete på våldet ger status, men det väcker också avundsjuka och hindrar Hermansson från att se helheten i någonting han tar sig för. Dessutom jobbar Palmgren under Dahlgren som är en kriminalkommisarie som stup i kvarten lånar in honom. Palmgren och Hermansson går inte ihop. De hyser en ömsesidig ovilja gentemot varandra. Men Hermansson biter ihop. Man skall inte klaga.

Privatpersonen Hermansson är tvåbarnsfar och lyckligt gift med Amanda som efter barnledigheter haft ett stort antal ströjobb men som sedan en tid är fast anställd vid informationsdisken i NK. Amanda och Hermansson har det bra tillsammans, Hermansson tycker om sina barn inte bara för att man måste göra det, och trivs i rollen som han har skapat åt sig som pappa och make. När han går hem från jobbet brukar han bilda meningar av bokstavskombinationerna på nummerplåtarna på bilarna som står parkerade längsmed trottoarerna och när han hunnit enda hem har han helt glömt bort jobbet. Alla har sina metoder och den här har fungerat bra. De dagar han inte lyckas tränga undan jobbet är han som ett åskväder. Barnen håller sig undan.

Cecilia är 12 och Viktor är 10. Han har väldigt roligt tillsammans med dem. När väder och ekonomi tillåter gör han gärna utflykter, åker till Stockholms nöjespark, Gröna Lund, där han förmodligen har roligare än barnen eftersom det ännu bara är han som uppnått erforderlig längd för berg-och-dalbanan. Ett bra liv helt enkelt.

Plikttrogen och med rättspatos. Mänsklig. Som spanare är det viktigt att känna många och det gör Hermansson. Hans fadersinstikter har gjort att det speciellt är många av Stockholms prostituerade som står på hans lista. "Om du letar efter ett fnask – fråga Herman", heter det i kafferummet på spaningspolisens hus på innergården på Kronobergsgatan. Av någon anledning har han aldrig berättat det för Amanda, en lögn som vuxit med åren och som kanske är hans enda lögn för henne. Han tror att hon inte skulle förstå. Han är rädd ibland när han går på stan för att "fel person skall morsa på honom".

En svensk pappa som alla svenska pappor. Tålmodig, kan litet om det mesta. Känner Stockholm bättre än den genomsnittlige taxichauffören. Medellängd och favoritmat spaghetti. Det är helt enkelt inte konstigare än så.

Hermansson på väg till arbetet

Två barn, lån på lägenheten och studielån kan göra vems som helst ekonomi ansträngd. Amanda fick till slut ett jobb på NK, och var tvungen att göra sig väldigt fin på morgonen för att stå i informationsdisken och guida utlänningar och östermalmsturister runt bland parfymdiskarna. Det tog lång tid; gick upp en halvtimme före oss andra för att duscha och tvätta håret, lägga papiljotter. Ro att sminka sig fick hon inte förrän jag satt på tåget med ungarna. Brukade släppa av dem vid Slussen, så gick de själva sista biten.

Det var iallafall ett väldigt stök om morgonen, jag minns en gång t.ex. då jag var tvungen att rycka ut och försvara några hyggliga tjejer som jag kände från arbetslaget på malmén (de var alltså prostituerade) från en helvild torsk ... jag fick en präktig bula ... var tvungen att ljuga om det förstås, Amanda skulle inte förstå, jag sade att det var ett gripande, men det blev väl inte precis bättre. Hon gillade inte att jag var polis. Alla kvinnor är visst så, det är bra med poliser så länge det inte är ens egen karl.

Jävla tjat om det där med bulan.

Jobbigt att väcka ungarna, de bara sov och sov. Många samtal om vad jag egentligen gjorde på jobbet och varför jag hade fått "stryk" nu igen. Men jag förstod ju. Jag hade ingen rätt att bli arg, och blev det inte heller. Inte på henne åtminstone.

Kände mig som en pedofil där jag stod svettig i sommarvärmen och flåsade med ungarna och hade en stor bula i pannan och såg ut som skit.

Ett tag tyckte ungarna att det var jobbigt att man var polis. Det var när de blev äldre förstås, ville att man skulle köpa ut och så. Fast man fanns ju alltid där som stöd. Man var ju liksom en trygghetsperson, fast man inte bar uniform.

Jeff Bielckus i återbesök hos anhöriga

Jag älskade Jan som en bror och det gör jag fortfarande. Mina känslor för Jan förändrar ingenting. Mina känslor för Sara förändrar ingenting. Jeff älskar Sara och Sara älskar Jeff och så är det nu och Jeff känner sig inte hotad av detta. Han har respekt för den svenska polisen och känner samtidigt att han inte vill att Sara ska komma till skada. Vad sägs om en kopp kaffe?

Åklagare Stig Stålberg

Det viktigaste är att det nästan aldrig finns nog med bevis. I den här historien kommer du bara att gå med på häktning i syfte att förlänga förhörstiden och ge poliserna en chans att knäcka förhörspersonen. Det stör dig att det är sättet de jobbar på, men det är heller inte ditt bord. Om Femton år kommer du att sitta med i en utredning om polisen, och då kommer du att få användning för allt det här. Men inte nu. Nu är du bara inkallad till Dahlgren som är en ganska osympatisk och pragmatisk skit.

Du ställer gärna obekväma frågor. Undviker att förstå underförstådda saker. Du vill ha allt på papper. Poliser hatar sånt. Men någon måste stoppa dem i deras rättsiver. Om de fick bestämma skulle de bura in alla och sedan släppa de som skötte sig, göra tvärtom mot nu, alltså. Jävla idioter.

Per i första mötet med Johansson

Nybliven Stockholmare med lärarvikariat på Södra Latins gymnasium med pigga, vakna ögon och ett mjukt och fint sätt

Utan att försöka spilla för mycket nu, av olika anledningar: Du är en mördare. Brottsrubriceringarna skulle förmodligen bli anstiftan till mord, respektive grov anstiftan. Du vet att Johansson utreder brott som du begått, det är nämligen en offentlig handling bara man vet genom vilka kanaler man skall gå. Du är här för att lära känna Johansson. Inte för att utnyttja det, inte för att skada Johansson, utan för att du är sjuk. Du får en kick av det här. Dessutom kommer du snart att märka att Johansson är trevlig, och det uppstår en slags genuin vänskap, fast på ganska taskiga grunder om de någonsin skulle ta sig upp till ytan.

Du har följt efter Johansson, och du vet att han är här med sonen till någon släkting, förmodligen systemen eller eventuellt ett ex. Du sätter dig ned på fotbollsläktaren och tänker ihop en lögn. ”Du är där för att du är lärare och hejar på en kille som spelar vars föräldrar är alkoholister och aldrig kommer och hejar.” Det låter oantastligt. Det kommer en polis att gilla.

Det regnar och du har regnrock och paraply. Johansson har varken eller. Det är en bra start. Du är en kall jävel.

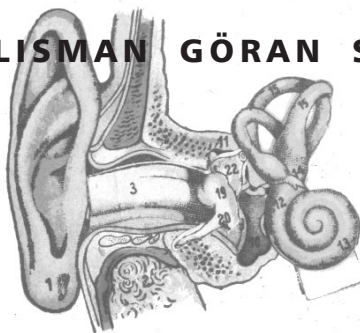
Per vid andra mötet

Det skulle visa sig att polisen gjort vissa kopplingar. De kom närmre. Det skulle inte gå att berätta för de andra. De skulle inte klara det, men det skulle du. Du skulle veta när det var dags att sticka, när det verkligen var befogat att ligga och lyssna och vänta på att polisen skulle komma och knacka på dörren. Inte de andra. Bara du.

Ni brukar sitta på Tennstopet som är en gammal journalistkrog och som ligger på vasastan där du inte fick en lägenhet fast du hade hoppats på det. Johansson är sen men det gör ingenting, det är han nästan alltid och du brukar säga att man skall alltid träffas någonstans där det inte gör någonting om man får vänta. Tennstopet är ett sådant ställe. Man måste gilla det.

Du betyder mycket för Johansson. Han tror att du bara gör dig till när du frågar, men han skulle bara veta. Nej, det skulle han inte. Då skulle han bli knäckt och det vore inget vidare. Han verkar vara en bra karl. Litet otursam bara, men sådant är livet. Slumpartat. Det är inte var mans möjlighet att styra det.

EXTRAPOLISMAN GÖRAN STENBERG

f.1951

1978 är Stenberg Polisaspirant. Han är omskolad militär och gör praktikanttjänst på första roteln. Han blir fast anställd 1980 och är sedan på ständigt uppgående på våldsroteln. Han förlorar dock aldrig känslan av att Palmgren och Johansson tycker att han är en gröngöling, men han antar att det måste vara så; att det är så inom polisen. Han är från det militära ursprungligen och följaktligen van vid värre.

Dahlgren om Stenberg:

Jag minns när Stenberg kom till oss. Palmgren och Johansson gillade honom, det minns jag precis. De retades med honom och såg till att han gjorde bort sig då och då. Alltid på ett kärvänligt sätt. Skolade in honom. De skulle aldrig ha lagt ned tid på att småjävlas med någon som de inte gillade.

Stenberg var ganska hetsig, het på gröten. Han kom ju från det militära och respekterade överordnade, tog order, missuppfattade vänliga kommentarer som order. Palmgren och Johansson gjorde honnör minns jag. Han hade det svårt att ta till sig det där informella sättet som vi jobbade på. Han satt alltid kapprak i stolen minns jag. Men redan 1980 var han bättre. Han var ett polisämne, helt klart. Han slutade aldrig att utvecklas.

Han hade alltid skjorta, välstrukna byxor och slips. Värre än Palmgren sade Johansson. Palmgren sade att det var något djupt onaturligt över en massa vuxna karlar som låg och tryckte i skogen i veckor, bara kallade varandra för nummer och efternamn och duschade tillsammans. Men Stenberg tog det med ro. Han fick visst aldrig några verkliga vänner bland kollegorna, fast vem får det egentligen. Dessutom har jag en känsla av att det var självvalt. Han var för god för oss helt enkelt. Jävligt klipsk grabb.

Om att komma som aspirant till våldet

Jag var en av sex i min kull som skulle göra aspiranttjänst på Stockholmskriminalens första rotel. Det är klart att man kände sig nervös.

Idiot bekänner

Jag var väl i och för sig inte helt färsk, men att jag behövde övning i förhörsteknik var nog en helt adekvat bedömning. Palmgren hade dessutom redan bestämt sig för att det inte var han, och det är aldrig en bra inställning när man skall höra någon i en mordutredning.

trodde i och för sig heller inte att det han, men det vara bara att köra på; satt han på någon information som inte hade stått i tidningarna (vilken information hade stått?), etc. Men han bara blandade ihop saker och ting; dessutom var det rätt uppenbart att han ljög. Han hade pauser på fel ställen och så. Jävla amatör helt enkelt. En stackars ensam jävel, enligt Johansson.

Genomgång: fingeravtryck

Jag tyckte att det lät rätt otroligt, men de andra hade varit med om värre tydligen. Dahlgrens dagboksutredning var tydligen ett strå vassare än det här, men man måste vara med när det händer för att förstå hur det känns.

Det var den sommaren som jag läste en bok om fingeravtryck som jag fick låna av Knutsson. Det var mycket prat om rekonstruktioner, och om att försöka att på ett naturligt sätt återskapa förhållandena vid brottstillfället och sedan se vilka av de fingeravtryck man hade som rimligtvis borde ha uppstått under själva brottet. Varför var fingeravtrycken si eller så?

Återbesök hos anhöriga

Ja, det var ju det där fallet igen, fem år gammalt var det och anhöriga har ju normalt gått vidare då, och uppskattar inte att man börjar rota i det igen. Det här var inget undantag.

Det var väl som vanligt antar jag. De lägger på en fasad att de inte tycker att det är jobbigt, men det ser man igenom. Man tackar nej till kaffe, så att man kan gå när det är dags utan att vara oartig. Fy fan när man glömmer att tacka nej och tvingas sitta och fika och prata om annat innan man kan gå.

Ibland har man med sig nån färsking som är het på gröten och ställer till det för sig. Då gäller det att försöka släta över efter sig innan man går, för man måste ju inte sällan komma tillbaka och höra dem igen. I deckare kanske det står att man åker 25 mil bara för att få se ett ansiktsuttryck men hos oss på våld så är det bara ett annat sätt att stava till tjänstefel.

Förhör med misstänkt#1

Sexualförbrytare tillhör inte precis min favoritkategori av brottslingar, om man säger så.

Äktenskapsrådgivare Dr. Elisabeth Anestad- Nilsson, leg.psyk.

*Levnadsglad kvinnlig akademiker i övre medelåldern med
ett öppet sinnelag*

De värsta fallen är de där makarna kommer och säger: ”Ja?” och vill att man talar om för dem vad som är fel och vad de skall göra, ge dem en lista som garanterar lycka och välgång. Nej förresten, de värsta är de som kommer och vill klaga på varandra och vill att man skall ta just dem i försvar. Nej förresten, de värsta är de som kommer och kommer och kommer och man till slut måste säga – ni kanske inte passar ihop ändå? Ni kanske borde leva åtskilt för ett tag. Det finns förresten inga bra fall. Det är nog egentligen det jag gillar med det här jobbet.

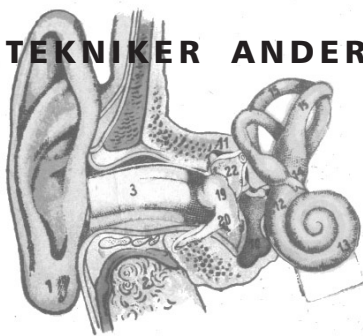
Johanssons Lena om morgonen

*Arbetslös deprimerad, lätt underviktig kvinna i mitten av
livet med begynnande alkoholproblem, missnöjd med samliv-
et, polishustru*

Står inte ut med sig själv men försöker lösa det genom att skylla på och attackera maken. Försöker att få den torra och tråkiga Johan (maken) att reagera – bli arg eller ledsen. Drack för mycket igår och har en hanterlig baksmälla.

Lena vid rådgivningen

Nu måste någonting hända. Skit samma vad, bara någonting händer. Jag vet inte vad jag vill – jo, jag vill ha hjälp. Varför är jag så arg? Varför har vi det så svårt tillsammans? Hoppas att vindoften är borta, jag tog rikligt med parfym och borstade tänderna. Jag har huvudvärk.

f.1940

Rökfri brottsplatstekniker vid Stockholmskriminalen. Tystlåten, eftertänksam. Noggrann, luttrad och humorfri.

Dahlgren om Knutsson

Knutsson, ja. Sade inte mycket, eller, snarare, talade sällan, men när han talade talade han mycket och länge. Det var han som hittade det där sambandet, i och för sig mycket tack vare ett ”erkännande”; men han skall ändå ha all heder av att komma ihåg en avvikelse i ett fingeravtryck. Så många fingeravtryck han måste se hela tiden.

Jag har alltid varit imponerad – och fascinerad – av teknikerna och Knutsson var inget undantag. Saklig, lugn, metodisk. Tar allting med ett slags allvar som man inte brukar se annars. Har det tydligen stadigt hemma, rejält fruntimmer som visst jobbar nere i Hötorgshallarna.

Det enda negativa man kan säga om Knutsson är det där jävla skägget.

Genomgång: fingeravtryck

Som sagt: hade jag inte ganska nyligen jämfört den där idiotens som ”bekände” fingeravtryck med containermordets från 1978 (fyra år sedan) så hade jag förmodligen inte lagt märke till överensstämmelserna mellan ett fingeravtryck i den föreliggande sommarstugemordsutredningen och containermordets. Det är en liten anomali i ett avtryck som upprepar sig, förmodligen en vårta på handen eller ett brännsår, eftersom det inte läkt på fyra år.

Mycket genom en slump alltså, men det är ju ofta så med så gamla spaningsmord, så har vi alltså lyckats med att etablera ett samband mellan två mordfall. Det skulle vi naturligtvis ha gjort senare, när vi kom närmre än lösning på sommarstugemorden, men nu kunde vi dra nytta av sambandet för att komma dithän snabbare.

Tack Gud för idioter ibland, alltså.

Rekonstruktion

Vid en rekonstruktion är det viktigt att man återskapa, inte bara de platsmässiga förutsättningarna för brottet utan också, så långt det är möjligt, de psykologiska förutsättningarna. Det sista gäller förstås speciellt vid s.k. vallningar av misstänkta eller andra personer med stark anknytning till brotten, t.ex. vittnen. Ur teknisk synvinkel sett är rekonstruktionen viktig ur flera perspektiv: a) den möjliggör en kontroll av det förmodade händelse-

förloppet, kan t.ex. fingeravtryck kunnat uppstå på så sätt som antagits/som en erkännande person hävdar etc; b) är tidsuppskattningar korrekta, är brottet möjligt med avseende på förrövarens fysik etc; c) var bör man söka spår som t.ex. stänk, fot- och fingeravtryck, fibrer m.m. Vid vallning i syfte att styrka en bevisföring är det viktigt att observera t.ex. hur vallningspersonen rör vid föremål i sin närhet, hur personen tar i ett förmodat mordvapen etc.

Genomgång: Thailand

Även om det är rutin att göra en kontroll när ett spaningsmord är på väg att läggas på hyllan i princip för gott så tillfaller äran den som gör upptäckten. Att sålunda göra en sökning på ett åtta år gammalt mordfall och upptäcka en koppling till ett mord i Thailand samma år är någonting som man kommer att prata om i huset en tid framöver. ”Den där jävla Knutsson”, kommer de att säga, ”Den där jävla Dahlgren”, sade vi när han hittade sina dagboksanteckningar.

Det är alltså så här det ligger till: Genom fingeravtryck binder vi en person, P, till två mordplatser; dels till en bungalow i Thailand och dels till en container på Västmannagatan. Det senare inte egentligen en mordplats utan platsen där kroppen återfanns. Mordplatsen okänd.

Också genom fingeravtryck binder vi en annan person, Q, till två mordplatser, varav den första är containern på Västmannagatan och den andra en sommarstuga på Öland. Vi har nu alltså kopplingar mellan tre mord, tre uppsättningar fingeravtryck, men inga träffar i några register.

Hur många svenskar var egentligen i Thailand 1978?

Amanda Hermansson, 37 år

En levnadsglad kvinna i blomman av sin ålder

Hermanssons fru NK-jobbet gör att du måste gå upp tidigare och göra dig fin Alltid samma morgonkaos Du är på ganska gott humör, litet pillemarisk Maken kom hem bläslagen igår igen, något som alltid stör dig – du har inte sovit gott inatt Han måste prata med barnen om sin bula och varför han ser ut som han gör så att de inte blir märkta för livet

Sara Bielckus i återbesök hos anhöriga

Jag vet hur många år det var sedan Jan dog. Borde ni inte göra någonting vettigare än att åka hit och visa fotografier på vanliga, hederliga människor som jag aldrig har sett? Hur vore det om ni poliser började visa litet respekt för vanligt hederligt folk? Jag tänker inte skämmas för att jag och Jeff har hittat varandra. Jag var lycklig med Jan, det var bra år, och nu har jag andra bra år. Jag tänker inte ha dåligt samvete. Åtminstone inte inför er. Jag vill att ni går nu.

Otrolige Uffe Mattson

Egenföretagare i 45-årsåldern som driver Uffe Mattssons nere på Sveavägen och säljer TV-apparater, radio och hifi

Din livslögn är att du 1978 var tvungen att köpa en massa piratelektronik från Thailand. Du kände till en äcklig svensk kille som hette Fredrik som kunde förmedla kontakterna mot en billig penning och du okejade det över en middag hemma och sedan stack ni ned till Thailand för att kolla på varorna och för att flyga allt till Holland och sedan köra över skiten för att slippa en massa extratullar.

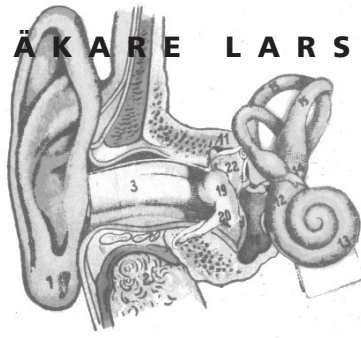
Fredrik erbjöd sig att fixa dig ett ligg när ni var i Thailand och du var väl inte helt negativ, mest rädd. Iallafall så fixade han en avsugning åt dig under bordet på en restaurang. Oss emellan så var det nog något av det skönaste och häftigaste du varit med om. Där ni satt kunde du se slanka, lättklädda thailändskor som inte kostade mer än några få svenska spänn, men när du lyfte på bordsduken, trots att Fredrik hade sagt att du inte skulle, så hittade du en ung man. Det var inte precis vad du väntat dig. Du som bara ville se hur hon såg ut. Det är som att lyfta ett glas mjölk för att dricka och vara övertygad om att det är grapefruktjuice och känna hur äckligt det smakar, fast 1000 gånger värre.

Först tänkte du nita Fredrik, men det slutade med en dusch istället på hotellet. Och en jävla massa drinkar. Du var rätt chockad.

Fredrik bara garvade och sade att det inte var meningen att du skulle se, att det var ett ”lågprisavtal” (det var faktiskt just precis det ordet han använde, det vet du för du har undvikit det konstant i dina annonskampanjer sedan dess). När man beställde visste man inte om man skulle få en kille eller en tjej som gjorde jobbet, det berodde på vem som var ledig och behövde stålarna. Det var därför du inte fick lyfta på bordsduken, det ingick i kontraktet.

Sedan gick det åt helvete. Varorna fick du, men när du ville pröjsa var det visst någon som hade dödat Fredrik. Du trodde att det hade med varorna att göra och gick hemma och väntade på din tur, men inget hände. Så misskötte du firman och frugan (Elsy) och höll på att förlora båda, men det redde ut sig till slut. Du har haft tur som du inte förtjänade, men det är klart att du blir lätt illamående när du ser en polis, läser om beskyddarverksamhet och maffia.

Och nu när det har skrivits i tidningen om en svensk som mördades i Thailand 1978 som hette Fredrik så har du nästan funderat på att ta ditt liv. Nu kommer allt ut i ljuset. Du fick några år på dig att bekänna det, men det har du inte skött, din ryggradslösa jävel. Fy fan vad du tycker synd om dig.

Dahlgren om Nylén:

Nylén. Nylén. Patolog Lars Nylén. Han var en av de där som höll till nere på bottenplanet. Inte för att de var sämre, absolut inte, men vad säger man till en rättsläkare som man inte känner närmare när man träffar honom i lunchrummet? Jag kan säga ett med säkerhet: man pratar inte jobb. Det vill du inte.

Nylén var förstående. Han hade inga problem med att dra till med en tidpunkt och ett klockslag om det skulle vara så. Han förstod att det man ville ha var en hållpunkt och inte någonting som han kunde ta gift på. Han var dessutom nattmänniska, ensling och gillade att ha nattjouren. Sådana människor är ganska naturligt väldigt få och de skall man hålla kvar så länge det bara går. Nylén var verkligen en tillgång.

Han var pratsam, noggrann som de är alla de där, och väldigt exakt. Alla rättsläkare är likadana. När de pratar om en kropp är det väldigt svårt att förstå att det är en annan människa som de faktiskt har dissekerat. Läkar-språk är naturligtvis en försvarsmekanism, precis som polisjargongen, men iallafall. Det är svårt att vänja sig. Det har jag inte gjort på tjugu år, så det händer väl aldrig.

Släpig. Sög på orden som om han läste poesi.

”Jämte tidigare nämnda skador också en 4 x 8 cm stor missfärgning strax över armvecket där huden punkterats åtskilliga gånger, förmodligen av kanyl.” Han talade som om han läste högt ur sina egna anteckningar. Hade en förkärlek för att skissera. I övrigt gillade han båtar och lyssnade gärna på sjörapporten i en liten transistorradio som han hade nere i bårhuset och som han flyttade mellan sitt tjänsterum och operationssalen. Tyckte om att segla och fiska och både skrev och svarade på kontaktannonser. Vet inte om han nånsin fick napp. Det hade jag kunnat fråga honom i lunchrummet förstås, men i ärlighetens namn hälsade jag helst kort och satte mig någon annanstans.

Nylén föddes 1921.

Cecilia Hermansson, 12 år

En vanlig tjej med flätor på 12 år

Dotter till Gunnar och Amanda

Storasyster till Viktor, 10 år

Ganska trött

Blev lovad varma mackor till frukost igår

Väldigt sölig, tävlar med brorsan

Lars Edin, pedofil

Missanpassad man som 15 år senare förmodligen skulle ha diagnosticerats som lindrigt utvecklingsstörd och därigenom räddats undan det liv som han istället halkat in på

Du har åkt in och ut på kåken sedan du blev straffmyndig. Det är någonting med dina drifter som inte är som det skall. Det är sexuellt ofredande, våldtäckter. Ofta minderåriga. Svårt att säga varför. Det liksom bara händer. Ibland har du tänkt att du skulle vilja ha den avkapad, bara för att känna att du själv styr dina tankar och steg. Men det är svårt.

Du var i Thailand 1978. Man kunde köpa sådant som man var tvungen att smyga för i Sverige. Du hade spelat på hästar och vunnit. Du belönade dig själv. Du åkte på en sådan där " knull-resa" som du hört många andra prata om. Men du hade otur och blev tagen av polisen. Varför har du aldrig riktigt förstått. Du hade ju betalat alla pojkarna. Eller tänkte iallafall betala. Du hade inte bitits, inte rivits. Det är svårt.

Du stack från en permis från Hall och lyckligtvis kom det svenska poliser och hämtade hem dig. Men nu har de sagt att du kanske skickas tillbaka när du suttit klart tiden för brottet du dömdes för här. Då kommer du tillbaka till Thailand igen, där det var varmt och äckligt och poliserna var väldigt otäcka och slogs och alla pratade på ett främmande språk. Det vill du inte. Du vill bara stanna här. Det gör ingenting att de låser in dig. Bara du slipper åka dit. Bara de inte skickar iväg dig.

Färsk, kvinnlig epm:are på våldsrörelsen vid återbesöket

En enkel människa med enkla vanor, enkla tankebanor som tror att allt är enkelt om man inte medvetet komplicerar det.

Du ser enkla samband. Du tror att andra måste uppskatta dig och respektera dig bara för att du är polis. Du är stolt över att få göra aspiranttjänst på våld i Stockholm. Du har förstått att poliser tävlar med varandra om allt hela tiden. Du är törstig och svettig.

Palmgrens Lena i morgonscenen

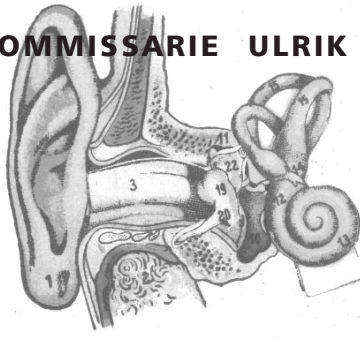
Film- och teaterskådespelerska som smakar framgång, 44 år idag, lycklig i kropp och själ och med en underbar man

Vaknar när Axel är ute i köket för att dona, har glömt bort sin födelsedag och kliver upp

Tobias Wrigstad, 29 år

En förvirrad man i slutet av 20-årsåldern med psykiska problem orsakade av stress och skuld

Doktorand i automatisk databehandling på Stockholms Universitet. Ensamstående, ensam. Överarbetad, sjukskriven. Ej tidigare straffad Kan av någon utgrundlig anledning en massa om flera brott som han (tror att) har begått. Är väldigt förvirrad och rädd. Ljuger om detaljer på ett icke-övertygande sätt för att skydda andra. Tar tillbaka sitt erkännande om han tror att han kommer att sätta dit andra. "Det var bara jag." Blandar ihop detaljer från andra brott med det brott han har erkänt. Ger ett väldigt osammanhängande och oseriöst intryck. Stinker sprit och är nedspydd.

f.1929

*Kriminalkommissarie vid första roteln,
d.v.s. våldsroteln på Kronobergsgatan i
Stockholm.*

Dahlgren om Dahlgren

Jahaja, vad finns det att säga om mig. Vissa skulle säga att jag är långsam. Det är jag, men jag skulle inte säga det på det där nedlåtande sättet. Jag vill mena på att det är en kvalitet hos en polis. Åtminstone en kriminapolis. Hethuvudena bara springer iväg, drar förhastande slutsatser. Stör sin omgivning i onödan. En eftertänksam polisman behöver inte det. Ett slags tillämpning av minsta motståndets princip. Inte mer kontakt med världen utanför än vad "nöden kräver". Så tycker jag. Långsam, jag vet inte det jag.

Som administratör visar det sig att en pragmatisk inställning till polismaktens uppgift och vad lagar och förordningar egentligen är menade att ge lönar sig. Man måste prioritera mellan uppgifter, bestämma sig för att strypa resurserna till en utredning till förmån för en annan. Det bara är så. Det går inte att göra det utefter en måttstock på mänskligt lidande eller vilket mord som är "värst". Det är mycket mer komplicerat än så. Man måste tänka på återfallsfrekvens, omkostnader och personal. Speciellt på det senare. Det är viktigt att vårda personalen. Det är viktigt att se till att rätt man är på rätt plats och att alla får ta åt sig av äran av ett löst och knäckt fall. Det finns inte utrymme för att tappa sugen inom polisväsendet. Hur fan skulle det se ut.

Just min oförmåga att se Johanssons koppling till fallet, ja alltså ingen koppling till någon av de framlidna utan hur Johansson bit för bit absorberades av sitt arbete när hemförhållandena blev kärvare, och då just av det här fallet, det ser jag som ett av mina stora misstag som kriminalkommissarie. Istället för att försöka få honom att byta miljö uppmuntrade jag honom – jag trodde ju att han faktiskt skulle få ut någonting av det. Och att det var uppmuntran han behövde, någon sådan fick han ju ingen annanstans ifrån. Men det var inte så. Och när jag insåg att det var för sent var det för känsligt att försöka flytta honom. Jag ville inte stöta mig med honom. Det måste finnas någon annan lösning.

Tjock är jag väl, men den svenska medelstorleken går ju upp. Håller jag mig här är jag snart upphunnen eller omsprungen. Jag har humor, men kort stubin. Jag tycker att möten måste hållas korta och effektiva. Jag tolererar inte att man lägger ut texten i onödan. Effektivitet, allvarlighet och noggrannhet tycker jag om, men jag överlåter åt andra att döma mig själv i dessa avseenden. På det hela taget tycker jag att jag är en hel karl och det gör min hustru också. När jag går i pension 1995 skall vi starta driva en

kennel. Men det är också allt jag vet om mitt liv efter polisen.

Genomgång: Fingeravtryck

Nu är det alltså ett förmodat seriemord även om det är fyra år mellan morderna. Vad skall vi göra nu? Hur kan vi jämföra morderna – kanske det första offrets anhöriga känner till det andra offret eller vice versa. Vad finns det för kopplingar mellan de båda fallen? Vad finns i spanings/utredningsmaterialet? Vad tror vi om det här egentligen? Kontraktsmördare verkar uteslutet – offren verkar i båda fallen vara vanliga samhällsmedborgare. Fläckfria sänar som på ett par nätter i fyllecell i mitten på 70-talet i det första fallet och en trafikförseelse 1971 i det andra.

Nu behöver vi bara vänta på att gärningsmannen skall begå ytterligare en dumhet och hamna i registren med fingeravtryck och allt – så har vi honom.

Genomgång: Thailand

Dahlgren har en lista med ca 3000 namn, samtliga svenskar som var i Thailand (lagligt) 1978, antingen mer eller mindre fast boende, eller semestrande. Det finns inga resurser att gå igenom en sådan lista. "Mördaren har gömt sig i statistiken." Av dessa 3000 kan 800 barn och gamla avfärdas, säkerligen även 800 kvinnor. Då kvarstår 1400 män, en för övrigt klart överrepresenterad siffra, och det är på tok för många för att man skall kunna kontrollera och höra alla. Det han man helt enkelt inte råd till.

"Nu behöver vi bara höra samtliga svenskar som var i Thailand 1978 och ta deras fingeravtryck", säger Dahlgren och surt.

Dahlgren: Möte med Åklagaren

Du är här för Johanssons skull. Du anar att han kommer att göra bort sig nu. Gör han det så måste du använda alla dina krafter för att få honom att lägga ned det här. Det är ju faktiskt inte så att han bara jobbar med detta, tänker på detta, men en del av Johansson har inte lyckats släppa det och nu anar du att han kommer att göra sig till åtlöje inför åklagaren, Ståhlberg som ju är en hal jävel. Det har du själv sagt.

Teknikerns monolog 1

- a) Knutsson har fått i uppdrag att undersöka huruvida ”idiotens” fingeravtryck stämmer överens med fingeravtrycken från containern. En snabb undersökning visar att så inte alls är fallet.
- b) Några månader senare, när Knutsson undersöker fingeravtrycket från sommarstugan, kommer han ihåg det brutna fingeravtrycket. Som genom ett under visar det sig att det brutna fingeravtryck som återfinns i sommarstugan är samma brutna fingeravtryck som återfanns vid containern.
- c) Tacksam för idioten, utan vars existens Knutsson inte hade blivit påmind fingeravtrycket från ett flera år gammalt fall.
- d) Det är en liten anomali i ett avtryck som upprepar sig, förmodligen en vårta på handen eller ett brännsår, eftersom det inte läkt på fyra år.
- e) Tack Gud för idioter ibland, alltså.

Teknikerns monolog 2

Informationen och förhållandena i nedanstående text skall kommuniceras till de andra spelarna, samtidigt som din inblandning i detta inte får förringas. Nog för att det var en rutinkontroll, men det var du som gjorde den.

Samkörning av internationella register som upprättades redan 1985 görs för att slutligen lägga spaningsmordet från 1978 på hyllan. Det är praxis. Det är ett åtta år gammalt fall. Någon gång måste man sluta leta. Det gäller till och med Johansson. Det är ren rutin, men man upptäcker nu samband mellan containermordet, sommarstugemordet samt ett mord på en svensk i Thailand 1978. Det sistnämnda har exakt samma modus operandi som containermordet, slag mot tinningen, strypning med stålvaajer.

Kopplingarna ser alltså ut som följer: Ett överensstämmande handavtryck mellan sommarstugemordet och containermordet. *Ett (annat) överensstämmande fingeravtryck knyter samman mordet på Fredrik Axelzon med mordet på Jan Salomonsson, alltså containermordet.* Ytterligare fingeravtryck från (förmodligen) en och samma hand; överensstämmande med avtryck från sommarstugan som hittills förmodats varit gamla gästers eller okända vänner till den mördade familjen.

Man upptäcker att någon har dömts för mordet i Thailand men blir så småningom uppmärksam på att det inte är sant, utan att det bara är den Thailändska motsvarigheten till John Doe/Sven Svensson. Anledningen till att mordet i Thailand faktiskt utreddes och dokumenterades så förtjänsfullt är för att den mördade faktiskt var utlänning och att man i Thailand försöker hålla en finare fasad utåt vad gäller brottsstatistik, -utredningar och polisiärt beteende och kompetens. ”De kan i princip ha begått ett oändligt antal slumpmord, om det nu är det det är frågan om, på thailändare i under- eller medelklassen, utan att finns med i några register” suckar Dahlgren. En annan anledning till att utredningen om Fredrik faktiskt var så omfattande var att hans namn finns med i den thailändska prostitutionsutredningen samma år.

Patologmonolog

Nylén har undersökt de fyra kropparna från sommarstugefallet.

- a) Döden har i samtliga fyra fall inträffat omedelbart och kommit sig av direktträffar med hagelgevär, troligtvis men inte nödvändigtvis av samma fysiska vapen. Är det fråga om flera hagelvapen har de dock alla använt sig av samma sorts hagelammunition.
- b) Baserat på den skada som tillfogats vävnaden hos offren torde hagelgeväret/hagelgevärens ha avfyrats inom fem meters avstånd. Är hagelgeväret avsågat kan maxavståndet vara så kort som två meter, då helt beroende på vid vilken längd hagelgevärets pipa sågats av.
- c) I mannens fall har ett hugg med handyxa tillfört sådan skada att den, oavsett hagelskottet, hade orsakat förlamning. Ryggmärgen var helt av mellan sjunde och åttonde kotan. Sjunde kotan sönderbruten. Det är dock möjligt att avgöra huruvida skadan inträffat innan döden, det läge som mannens anträffts vid, huvudstupa framåt, omöjliggör inte på något sätt att yxhugget föregick hagelskottet i tid.
- d) Yxhugget har troligtvis utförts av en kort, högerhänt person.
- e) Samtliga kroppar har, efter mordet begåtts, utsatts för lång tid förruttelse, och är i sen post-mortemfas.
- f) Ingen av kropparna har förflyttats. De har alla varit i det skick efter utsättandet för hagelgevär att omöjligen har kunnat manipuleras utan att ge blodspår på brottsplatsen. Slutsatsen är att döden inträffat för varje offer på det ställe där kroppen påträffats.
- g) De bägge barnen har varit ett pussel, huruvida de båda avlivats av samma skott eller om den ena har flyttat sig till den andre efter att döden inträffat hos den andre. Med hjälp av det kriminaltekniska laboratoriet drar Nylén följande slutsats; de båda barnen har varit samlade på ett ställe, där de gemensamt blivit utsatta för minst två separata hagelskuror varav det första i sig troligtvis varit dödande.
- h) Det är viktigt att poängtera att döden via hagelgevär ofta kan klassificeras som en krosskada och inte en skottskada. I mannens fall har hagelskuren gått från nacke och upp genom kranium och blåst ett hål i främre skallbenet varvid hea kraniet imploderad medan huden behållits intakt, vilket effektivt skapat en påse-effekt där bitar av kraniet blandats ihop med hjärnsubstans och kvarfastnade hagelpellets.